Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 26.06.1972, sp. zn. 4 Cz 16/72, ECLI:CZ:NS:1972:4.CZ.16.1972.1

Číslo: 70/1972

Právní věta: Predmetom dohody o hmotnej zodpovednosti (§ 176 ods. 1 Zák. práce) môžu byť len hodnoty určené k obehu, s ktorými má zodpovedný pracovník možnosť nakladať po celý čas, pokial mu je predmet zverený.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 26.06.1972

Spisová značka: 4 Cz 16/72

Číslo rozhodnutí: 70

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody zaměstnancem, Pracovní poměr

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6
§ 120
§ 153
§ 219 65/1965 Sb. § 176

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 70/1972 sb. rozh.

Predmetom dohody o hmotnej zodpovednosti (§ 176 ods. 1 Zák. práce) môžu byť len hodnoty určené k obehu, s ktorými má zodpovedný pracovník možnosť nakladať po celý čas, pokiaľ mu je predmet zverený.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 26. 6. 1972, 4 Cz 16/72)

Žalujúca socialistická organizácia sa žalobou z 23. 6. 1967 domáhala náhrady škody v sume 1395 Kčs s odôvodnením, že žalovaný zodpovedá podľa ustanovení § 4 a § 8 zákona č. 71/1958 Zb. za rozdiel v drobných a krátkodobých predmetoch (DKP) zistený pri inventarizácii k 18. 9. 1965. Ďalšou žalobou uplatnil žalobca nárok na náhradu obdobnej škody v sume 1515,50 Kčs za intentarizačné obdobia k 23. 9. 1966 a k 29. 11. 1966. Konanie o obidvoch žalobách bolo spojené na spoločné konanie.

Okresný súd v Poprade uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi 2830,50 Kčs s prísl., vychádzajúc pri výške náhrady zo znaleckého posudku. Zodpovednosť žalovaného posúdil podľa ustanovení § 4 a § 8

zákona č. 71/1958 Zb. a za obdobie po 1. 1. 1966 podľa ustanovenia § 176 Zák. práce.

Krajský súd v Košiciach zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a povinnosť žalovaného nahradiť škodu žalobcovi znížil na sumu 1441,50 Kčs s prísl. Vyhovel tak námietke žalovaného, že nárok žalobcu za obdobie od 1. 3. do 18. 9. 1965 sa 31. 12. 1966 premlčal (správne zanikol). Inak sa stotožnil s právnym posúdenim veci súdom prvého stupňa. Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmito rozsudkami bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Dohodou o hmotnej zodpovednosti môže pracovník prevziať zodpovednosť za zverené hotovosti, ceniny, tovar, zásoby materiálu alebo iné hodnoty, ktoré je povinný vyúčtovať (§ 176 ods. 1 Zák. práce). Charakteristickým znakom všetkých uvedených hodnôt je ich určenie na obeh či obrat a to, že sú v dispozícii zodpovedného pracovníka. Nebolo by preto v súlade s účelom tejto zvýšenej zodpovednosti, keby sa mala vzťahovať i na predmety inventárne, v zásade na obeh neurčené; podobne by sa s úspechom nemohla uplatniť zvýšená zodpovednosť voči pracovníkovi, ktorý nemá príslušné hodnoty v osobnej dispozícii a nemá ani možnosť ich obeh kontrolovať (porov. závery k otázke zodpovednosti za základné prostriedky, drobné a krátkodobé predmety a za stratu obalov uverejnené pod č. 40/1964 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR).

V danom prípade suma 1441,50 Kčs, ktorú súd uložil žalovanému zaplatiť, predstavuje hodnotu 5 kusov fajčiarskych súprav (po 160 Kčs), fotostojanu (60 Kčs) a 50 12337dnoty chýbajúcich obrúskov, príborov, podnosu a ďalších 2 fajčiarskych súprav, zníženej podľa znalca o 74 Kčs s odkazom na zistenú výpočtovú chybu pri sieťových záclonách a zelených závesoch. Odhliadnuc od pochybností, ktoré vyvolávajú uvedené výpočty, mali súdy vyvodiť závery zo skutočnosti, že niektoré predmety, ktorých hodnotu (alebo jej časť) má žalovaný nahradiť, tvorili zrejme súčasť hotelového inventáru (fotostojan, prípadne fajčiarske súpravy); ostatné veci potom boli síce určené na obeh, ale žalovaný ako vedúci hotela ich pravdepodobne nemal v osobnej dispozícii či pod vlastnou kontrolou.

Pri všeobecnom znení bodu 4 pracovnej zmluvy zo 16. 3. 1965, obsahujúcom dohodu o hmotnej zodpovednosti žalovaného za „ZP, DKP, PM, OT a ZM“, bolo treba zisťovať (§ 6 a § 120 ods. 1 O. s. p.), k čomu smerovala vôla účastníkov pri uzavretí dohody, teda v akom rozsahu preberal žalovaný hmotnú zodpovednosť výlučne sám, za čo zodpovedal ako vedúci kolektívu spoločne hmotne zodpovedných pracovníkov a či mal – iba v rámci výkonu svojej funkcie vedúceho so zodpovednosťou podľa ustanovenia § 172 Zák. práce – zabezpečiť uzavretie dohôd o hmotnej zodpovednosti s ich konkrétnym obmedzením na jednotlivých pracovníkov a im zverené hodnoty.

Napokon si súdy náležite neuvedomili, že i pri svojom dostatočne nepodloženom závere o hmotnej zodpovednosti žalovaného v celom uplatňovanom rozsahu bolo treba zisťovať aj podklady významné z hľadiska možnosti zbaviť sa zodpovednosti (§ 176 ods. 3 Zák. práce). V tomto smere nebola preverená dôvodnosť obrany žalovaného o hmotnej zodpovednosti ďalších osôb a súdy sa nezaoberali ani všeobecnou podmienkou úspešnej ochrany majetku v socialistickom vlastníctve, či totiž žalobca sám vytvoril pre ňu potrebné priaznivé podmienky (porov. najmä ustanovenie § 170 Zák. práce).

Súdy obidvoch stupňov svojimi rozhodnutiami porušili zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p. (súd druhého stupňa aj v ustanovení § 219 O. s. p.) v súvislosti s ustanovením § 176 Zák. práce.